

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

07-03-34s

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
e-підпис Олег ЛАГОДНЮК
03.09.2021

СИЛАБУС

освітньої компоненти

SYLLABUS

<i>ПСИХОЛОГІЯ ІНВАЛІДНОСТІ</i>	<i>PSYCHOLOGY OF DISABILITY</i>	
Шифр за ОП	ПП7	Code in Educational Program
Освітній рівень: магістерський (другий)		Educational level: Master's (first)
Галузь знань Соціальні та поведінкові науки	05	Field of knowledge: Social and behavioral sciences
Спеціальність Психологія	053	Field of study: Psychology
Освітня програма Психологія		Educational Program: Psychology

PIBHE -2021

Силабус навчальної дисципліни «Психологія інвалідності» для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр», які навчаються за освітньо-професійною програмою Психологія, 053 Психологія. Рівне. НУВГП. 2021. 13 стор.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/18502>

Розробник силабусу: *Ставицький О.О., доктор психологічних наук, професор*
Силабус схвалений на засіданні кафедри суспільних дисциплін
Протокол № 1 від 26.08.2021 року

Завідувач кафедри: *Олексін Ю.П., доктор пед наук, професор*

Керівник (гарант) ОП: *Ставицький О.О., доктор психологічних наук, професор*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № ___ від “___” _____ 2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: *Ковшун Н.Е., д.е.н., професор*

СЗ №-3918 в ЕДО НУВГП

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>магістр</i>
Освітня програма	<i>Психологія</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Рік навчання, семестр	<i>2, 3</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Лекції:	<i>18 годин / 2 годин</i>
Семінарські заняття заняття:	<i>22 годин / 10 годин</i>
Самостійна робота:	<i>80 годин</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>Денна / заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>іспит</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор 	Ставицький Олег Олексійович, доктор психологічних наук, професор.
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9
ORCID	https:// ceuOrcid.org/0000-0002-0792-5036
Як комунікувати	<i>o.o.stavytskyi@nuwm.edu.ua</i> Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE
ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та цілі	
<i>Курс “Психологія інвалідності” спрямований на формування у здобувачів освіти потреби розуміння необхідності надання усіх видів соціально-психологічної допомоги особам з ОПФМ та членам їх родин як в теоретичному, так і в практичному напрямі фахової підготовки, курс спрямований на удосконалення теоретичної підготовки фахівців. На практиці, яку психолог буде здійснювати в рамках професійної діяльності, необхідною умовою є уміння ставити та вирішувати певні типи завдань, які ґрунтуються на умінні психолога діяти в рамках адекватного комунікативного процесу.</i>	

Метою вивчення курсу «Психологія інвалідності» є вивчення сутності загальних теоретичних та практичних проблем та змісту інвалідності як соціально-психологічного явища, створення передумов для практичної самостійної роботи магістрантів в соціально-психологічній галузі професійної діяльності з метою зменшення ризиків інвалідизації населення та систематичне вивчення основних соціальних проблем, пов'язаних зі збереженням здоров'я населення, забезпеченням медико-соціальної та психологічної безпеки, зменшенням соціальних ризиків та соціальних девіацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- забезпечити оволодіння теоретичними основами психології та соціології інвалідності, цілісне осмислення методологічних підходів та загальних закономірностей даному виді професійної діяльності;
- розглянути соціально-психологічні аспекти розуміння феномену інвалідності та захворювань з урахуванням постійних змін соціуму та оточуючого середовища,
- розвинути зацікавленість студентів у оволодінні знаннями в галузі психології інвалідності: питання соціально-психічного здоров'я населення, проблематики соціально-медичних хвороб, пошук нових стратегій науково-соціального розвитку,
- дати уявлення про сучасні поняття, значення та проблеми інвалідності та інвалідів, шляхи їх вирішення, про фактори інвалідизації та самоінвалідизації, про ганікапізм та гандикапність;
- ознайомити студентів з основними напрямками, видами та методами соціальної роботи з організації допомоги людям з інвалідністю та подолання негативного ставлення до осіб з інвалідністю.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3649>

Компетентності

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ФК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та

емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

ФК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

ФК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

ФК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

ФК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями

адекватності.

Структура навчальної дисципліни

Теми лекційних занять:

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ІНВАЛІДНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ.

Опис теми: Здоров'я, хвороба та інвалідність як суспільне явище. Предмет і завдання спеціальної психології. Теоретико-методологічні основи психології та соціології інвалідності. Соціально-психологічний портрет людини з інвалідністю, людини з тяжкими захворюваннями та їхніх сімей.

2. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДИНИ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ.

Опис теми: Поліомієліт. Дитячий церебральний паралі, Класифікація ДЦП. Ампутація кінцівок. Хребтово-спинальна травма. Групи інвалідності. Порухення опорно-рухового апарату, придбані в дорослому віці. Ампутація. Комунікативні бар'єри, які перешкоджають успішному спілкуванню.

3. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ І ПСИХІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ.

Опис теми: Епілепсія. Олігофренія та її поділ з урахуванням клініко-генетичних особливостей. Дебільність. Імбецильність. Ідіотія. Класифікація психічного недорозвитку. Шизофренія.

4. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДИНИ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ, ЗОРУ ТА РОБОТИ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ.

Опис теми: Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями слуху. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями зору. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями роботи внутрішніх органів.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ:

Тема 1. (2 / 2 години)

Предмет і завдання психології інвалідності.

Науково-дискусійний аналіз основних соціологічних концепцій інвалідизації:

Тема 2. (6 / 2 години)

Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями опорно-рухового апарату.

Аналіз відеороликів на тему гандикапізму та його поведінкових проявів.

Тема 3. (6 / 2 години)

Особливості розвитку людини з порушеннями інтелекту і психічними захворюваннями.

Перегляд та обговорення відеоматеріалів: «Що таке епілепсія», «Правда про епілепсію», «Шизофренія у дітей та її симптоми», «Олігофренія. Дебілізм. Розумова відсталість».

Тема 4. (8 / 4 години)

Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями слуху, зору та роботи внутрішніх органів.

Перегляд та обговорення відеоматеріалів з теми.

Аналіз праці Л. С. Виготського "Основи дефектології".

Використання психодіагностичних методів у спеціальній психології.

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Взаємодія з людьми, загальнокультурна грамотність, здатність до навчання, здатність логічно обґрунтовувати позицію, навички усного та письмового спілкування, уміння слухати і запитувати, формування власної думки та ін.

Форми та методи навчання

Методи навчання: демонстрація, навчальна дискусія, дебати; технології викладання: тренінги, рольові ігри, аналіз конкретних ситуацій, обговорення, презентації, міні-лекції, ситуаційні дослідження, навчання на основі досвіду, аналіз кейсів та інші.

Порядок та критерії оцінювання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно виконати завдання пов'язане із пошуком інформації стосовно

вибраної професійної діяльності, оформити у презентаційний вигляд та представити-захистити перед групою студентів; вчасно здати модульні контролі знань.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам освіти. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.

За вчасне та якісне створення презентаційного завдання, студент отримує такі обов'язкові бали:

- 10 балів за вчасне (згідно визначеного графіка) виконання завдання;
- 10 балів за якісне оформлення завдання;
- 20 балів за представлення завдання;
- 20 балів за захист та відповіді на запитання.

20 балів – модуль 1;

20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Студенти можуть отримати додаткові бали за: виконання рефератів, есе дослідницького характеру за темою курсу. Тему можуть дослідницької роботи вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 25 запитань по 0,6 балів (12 балів), рівень 2 – 4 запитання по 1,5 балів (6 балів), рівень 3 – 1 запитання (2 бали). Усього – 20 балів.

Якщо студента не влаштовують оцінки, отримані на модульних контролях, він може замість них скласти підсумковий тест.

Підсумковий тест проходить у формі тестування. У тесті 40 запитань різної складності: рівень 1 – 30 запитань по 0,9 бала (24 бали), рівень 2 – 9 запитань по 1 бала (9 балів), рівень 3 – 1 запитання по 4 бали (4 бали). Усього – 40 балів.

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції: <http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentri-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу. Здобувачі вищої освіти можуть використовувати отримані вміння з даного предмету для проведення прикладних та емпіричних досліджень в галузі психології інвалідності.

В освітньому процесі використовуються методи психодіагностики та психорегуляції, а також новітні методики в галузі спеціальної психології.

Інформаційні ресурси

1. Бочелюк В.І. Психологія людини з обмеженими можливостями / В. Бочелюк, А. Турубарова. К.: Академвидав, 2011. 212 с.

2. Діти з затримкою психічного розвитку: навчання і виховання: Навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т. Ляшенко, Н. Бастун, Т. Сак. К.: ІЗМН, 2009. 128 с.

3. Кисова В. Практикум по спеціальної психології / В. Кисова, И. Конева. Санкт-Петербург: Речь, 2009. 352 с.

4. Підготовка до школи дітей з особливими потребами в умовах сім'ї: поради батькам / В.І. Бондар та інші; за ред. ВЛ. Бондаря, В.В. Засенка. К.: Наук, світ, 2010. 256 с.

5. Психологическое и социальное сопровождение больных детей и детей-инвалидов: Учебное пособие / Под ред. С. М. Безух и С. С. Лебедевой. Санкт-Петербург: Речь, 2010. 112 с.

6. Родименко І.М. Обласний психолого-медико-педагогічний центр / І. Родименко. Наук.-метод. посібн. К.: Генеза, 2009. — 192 с.

7. Синьова Є.П. Тифлопсихологія / Є. Синьова. К.: 2010. — 213 с.

8. Синьов В.М. Основи дефектології / В. Синьов, Г. Коберник : Навч. посібник. К.: Вища школа, 2010. 143 с.

9. Сорокин В. М. Практикум по спеціальної психології / В. Сорокин, В. Кокоренко: Учебно-метод. пособ. / Под научн. Ред. Л. М. Шипициной. Санкт-Петербург: Питер, 2012. 164 с.

10. Ставицький О. О., Назаревич В. В., Ставицька О. Г., Борейчук І. О. Психокорекція проявів гандикапізму та ксенофобій. Рівне: Принт Хаус, 2013. 260 с.

11. Ставицький О. О. Гандикапізм: психологічний аналіз. Монографія. Рівне: Принт Хаус, 2013. 352 с.

12. Богданов А.Н. Лекции по психологии болезни и инвалидности. – Сургут: РИЦ СурГПУ, 2008

13. Волкова Е.В. Психологическая помощь в преодолении психологического кризиса, вызванного тяжелой болезнью. // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. № 2, 2004. С.62-70

14. Дмитриева Е.В. Социология здоровья: методологические

подходы и коммуникационные программы. М., 2012.

15. Журавлева И.В. Отношение к здоровью индивида и общества. М.: Наука, 2010.

16. Зелинская Д.И. Детская инвалидность (медико-социальное исследование) М., 1998

17. Клиническая психология: Учебник / Под ред. Б.Д. Карвасарского СПб: Питер, 2006/

18. Кавокин С.Н. Профессиональная реабилитация и занятость инвалидов. М., 1997.

19. Мамайчук И.И., Смирнова М.И. Психологическая помощь детям и подросткам с расстройствами поведения. С-Пб., 2010.

20. Морозова Е.В. Внутренняя картина инвалидности (генез, структура, функции, свойства) // Медико-социальная экспертиза и реабилитация. М.: Медицина. 2008.

21. Медицинская реабилитация/ Под ред. В.М. Боголюбова. Пермь, 1998.

22. Смычек В.Б. Основы реабилитации: Курс лекций. Минск, 2000.

23. Социальная работа с инвалидами (настольная книга специалиста)/Под ред Е.И. Холостовой. М., 1996

24. Трудотерапия в Великобритании и Франции/ Под ред. А.Н. Дашкиной, А.И, Осадчих и др. М., 2000

25. Ярская-Смирнова Е.Р. Социальная работа с инвалидами / Е.Р. Ярская-Смирнова, Э.К. Наберушкина. СПб.: Питер, 2005. 316 с.

26. Abbott A. The system of professions: an essay on the division of expert labour. Chicago: Chicago University Press. 1988.

27. Abdolmohammadi M.J., Searfoss D.G., Shanteau, J. An investigation of the attributes of top industry audit specialists // Behavioural Research in Accounting. 2003. V. 16. pp. 1–17.

28. Anderson W. Peer review in forensic pathology: ethical considerations for the medical and legal professions // 8th International Conference on Bioethics Education. 2012. p. 6.

29. Barrett G., Sellman, D., Thomas, J. (Eds.) Interprofessional working in health and social care: professional perspectives. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2005.

30. Berlant J. L. Profession and monopoly: a study of medicine in the United States and Great Britain. Berkeley: University of California Press. 1975.

31. Black L.J., Carlile P.R., Repenning, N.P. A dynamic theory of expertise and occupational boundaries in new technology implementation: Building on Barley's study of CT scanning // Administrative Science Quarterly. 2003. V. 49, N. 4, p. 572–607.

32. Bourdieu P., Wacquant L. On the cunning of imperialist reason // Theory, Culture & Society. 1999. T. 16. № 1. С. 41–58.

33. Brante T. Professional fields and truth regimes: In search of alternative approaches // Comparative Sociology. 2010. N. 9. p. 843–886.

34. Brante T. Professions as science-based occupations.// Professions and Professionalism. 2011. N. 1(1). p. 4–20.

35. Burdenson J.S. *Recognizing and Utilizing Expertise in Work Groups: A Status Characteristics Perspective* // *Administrative Science Quarterly*. 2003. V. 48. N. 4, p. 557–591.
36. Guilford J.P. *Cognitive psychology's ambiguities: Some suggested remedies*. // *Psychological Review*. 1989. N. 89. p. 48–59.
37. Kelley H. P. *Memory abilities: A factor analysis*. William Byrd Press, 1964.
38. Laufer E. A., Glick J. *Expert and novice differences in cognition and activity: A practical work activity* // *Cognition and communication at work*. 1996. C. 177–198.
39. Leonard D., Swap W. *Deep Smarts. How to cultivate and transfer enduring business wisdom*. Boston: Harvard Business School Press. 2005.
40. Parkin F. *Marxism and class theory: a bourgeois critique*. London: Tavistock. 1979.
41. Parsons T. *The social system*. London: Tavistock. 1952.
42. Schenk K.D., Vitalari N.P., Davis, K.S. *Differences between novice and expert system analysts: what do we know and what do we do?* // *Journal of Management Information Systems*. 1998. V. 15. N.1. p. 9–50.
43. Simon R.I., Shuman D.W. *Conducting Forensic Examinations on the Road: Are You Practicing Your Profession without A License?* // *Journal of the American Academy of Psychiatry and Law*. 1999. N. 27. p. 75–82.
44. Simon, D.P., Simon, H.A. *Individual differences in solving physics problems*. // Siegler, R.S. (ed.) *Children's thinking: What develops?*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum. 1978.

Інтернет-ресурси:

Science Direct: URL: <http://www.sciencedirect.com>

Elsevier (платформа Science Direct): URL: <http://www.sciencedirect.com>

Sage Publications: URL: <http://online.sagepub.com/>

Springer/Kluwer: URL: <http://www.springerlink.com>

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://er3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та передачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну та інформальну освіту.

<http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>.

Зокрема студенти можуть виконувати поставлені завдання, користуючись будь-якими валідними методиками та корекційними програмами.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання курсу долучені викладачі кафедри. Професор кафедри Ставицький О.О., який викладає цей курс, захистив докторську дисертацію з проблематики психології інвалідності, видав 4 монографії та опублікував понад 50 наукових статей з проблематики курсу.

Правила академічної доброчесності

Усі здобувачі виконані навчальні завдання самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.

В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи та ін.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття.

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3649>

Здобувачі без обмежень можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даного курсу планується оновлювати щорічно, враховуючи зміни у законодавстві України, наукових досягнень у галузі психології.

Студенти також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу стосовно новітніх змін у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи. За таку ініціативу студенти можуть отримати додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

- *Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування*
<http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- *Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування*
<http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.
- *Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579*
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

- *електронні бібліотеки:*

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki>

- *Як знайти статтю у Scopus:*

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram>

- *База періодичних видань:*

<https://www.scimagoir.com/>

- *Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:*

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>